

BEZALEŻNE STOWO

17.03.81 r.

Biuletyn MKZ NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” woj. walbrzyskiego
DO UŻYTKU WEWNĄTRZWIĄZKOWEGO

Głosy z kraju

Podbeskidzie w Bielsku Białym
...li bezzwrotnej pożyczki w wysokości 500 tys. zł na sprzęt rolniczy dla ...zących się w Bieszczadach spółek ...skich. Sprzęt zakupi się w zakładach całego kraju i przy udziale patronującego akcji MKZ Mazowsze przeze ...rolnikom w Ustrzykach Dolnych.

Polnicy województwa tarnobrzyskiego
...zeszeni w 230 kołach NSZZRI „Solidarność Wiejska” na zebraniach wiejskich i gminnych podjęli uchwałę, na mocy której domagają się wniesienia do Sejmu PRL ustawy, na podstawie której zostanie uznane prawo rolników indywidualnych do zrzeszania się w związkach zawodowy według własnej woli. W przypadku negatywnego ustosunkowania się do żądań rolników województwa tarnobrzyskiego ogłoszą oni pogotowie strajkowe, a następnie przystąpią do powszechnego strajku żywotowego.

...próbę przekonania go, aby zmienił swoje postanowienie — J. Piórkowski zdecydowanie odmówił. W takiej sytuacji Prezydium przyjęło rezygnację i w dniu 05.03. w wyniku tajnego głosowania wybrało Władysława Frasyniuka (dotychczasowego rzecznika prasowego) na Przewodniczącą MKZ NSZZ „Solidarność” we Wrocławiu.

Jak podaje MKZ Jelenia Góra, w słupskim MKZ-cie nastąpiło włamanie. Zabrano tylko pieniądze. W związku ze śledztwem w tej sprawie MO chciała wziąć odciski palców pracowników MKZ-u. Kiedy ci odmówili, usłyszeli ciekawy argument — że bardzo często znajduje się zwłoki, które trudno zidentyfikować nie mając odcisków palców...

Dnia 8 marca odbyło się na Uniwersytecie Warszawskim uroczyste wmurowanie aktu erekcyjnego pod tablicę pamiątkową, upamiętniającą wydarzenia marcowe 1988 r. W dniach 8-23 marca toczy się sesja poświęcona wy-

Lech Wałęsa w Walbrzychu
Wywiad z L. Wałęsą

UCHWAŁA M
„SOLIDARNO
woj. walbrzyski
z dnia 12 mar

MKZ NSZZ „Solidarność” woj. walbrzyskiego zaprasza na konferencję
1. Natchmiałostwo woj. walbrzyskiego, w sprawie postępowania i ekspertyzy „Solidarność” — Jacek Kuroń

DROGA DO WOLNOŚCI

ze PRL...
Czubiński, poczynając...
w sposób świadomy i prowokacyjny...
działa na szkodę państwa polskiego...
naszego Związku i spokoju społecznego...
tak potrzebnego krajowi. Świadczy...
o tym wszystkie działania prokuratury...
rozstrzelanie Jana Narodzińskiego...
za ogłoszenie prze-

— „Kto publicznie...
poniżej naród polski, PRL, jej...
lub naczelne organa — podlega karze...
pozbawienia wolności od 6 miesięcy do...
8 lat” — i oddała pod nadzór MO...
Jacek Kuroń musi się więc meldować...
MO dwa razy w tygodniu.

2. Natchmiałostwo...
prześlad...
lacy nasz...
„Solidarno...
OSWIADC...
restawian...
ków lub ek...

Szanowni Państwo,

Obchody 30-lecia Solidarności to oddanie hołdu wszystkim bohaterom znanym i wszystkim anonimowym, którzy swoją postawą, zaangażowaniem zmieniali losy Polski, walczyli o lepszy byt, często już nie dla siebie, ale dla przyszłych pokoleń. Należy im się szacunek i pamięć o ich dokonaniach oraz poświęceniu, które dla wielu były w ówczesnym czasie dużym ryzykiem. Oni jednak podjęli walkę, w imię „Lepszego Jutra”.

Dziedzictwo Solidarności jest wciąż żywe, choć do końca nie zawsze umiemy korzystać w sposób właściwy i odpowiedzialny z owoców tego zwycięstwa. Nękanym trudem codziennego życia nie zawsze potrafimy ten sukces docenić. Nie zmienia to oczywiście faktu, że ten zbiorowy zryw społeczny podziwiany jest przez inne narody świata.

To właśnie, my – Polacy byliśmy inspiracją dla innych narodów, pierwszym „klockiem domina” upadającego komunizmu. Rok 1989 to nie tylko przełom dla Polski i Polaków – to przebudowa systemu połowy Europy. To wspólny sukces zarówno Polaków, Czechów, Niemców i innych narodów, ale nie byłby on możliwy bez „Solidarności”. Po raz kolejny pokazaliśmy światu naszą charyzmę, odwagę i wolę walki o sprawiedliwość. Możemy być dumni z postaw naszych Rodaków, nie zapomnijmy tego.

Bogdan Kożuchowicz,
Burmistrz Miasta Świebodzice

30 lat temu walczyliśmy nie tylko o lepszy byt, ale także o ideę, o godniejsze życie, o wolność słowa. Ducha nadziei i ducha walki nie zdusiły stan wojenny i krwawe represje. Wołaliśmy wtedy „nie ma wolności bez Solidarności”! Wywalczyliśmy ją poprzez strajki i pokojowe negocjacje. Wywalczyliśmy ją dla siebie i innych.

To właśnie sierpień 1980 roku to czas, który zmienił Polskę, zmienił część Europy, był to niezwykły czas, kiedy ludzie byli solidarni i odważni.

Fenomen Solidarności to wyjątkowe zjawisko społeczne, na które zwrócił uwagę Jan Paweł II, a także wielu wybitnych przedstawicieli świata nauki i polityki.

Składamy hołd wszystkim tym, którzy w tamtych czasach mieli odwagę żyć naprawdę godnie.

Zofia Cierniewska,
Członek Zarządu Regionu Dolnośląskiego NSZZ Solidarność

Jak to się zaczęło...?

W lipcu i sierpniu 1980 r. załogi zakładów w Lublinie, Świdniku oraz na Wybrzeżu przystępują do akcji strajkowych wymuszając na władzy PRL konieczność obustronnych rozmów. W wysuwanych 21 postulatach w Stoczni Gdańskiej najważniejszym staje się postulat utworzenia Niezależnych Związków Zawodowych. Pod koniec sierpnia 1980 r. przed podpisaniem „Porozumień Sierpniowych” w kraju zaczęły powstawać „Tymczasowe Komisje Niezależnych Związków Zawodowych”. W Świebodzicach taki związek jako jeden z pierwszych powstał w zakładzie „Klimator”. Założycielami byli m.in. Zbigniew Wac, Czesław Nowak, Edward Balcarek. Po podpisaniu „Porozumień Sierpniowych” w dniu 31 sierpnia 1980 r. utworzono NSZZ Solidarność.

Po pierwszych wyborach do Komisji Zakładowych w listopadzie i grudniu utworzono w Świebodzicach Międzyzakładowy Komitet Koordynacyjny NSZZ Solidarność. Pierwszym Przewodniczącym został wybrany Stanisław Błachowicz („Refa”), a następnym Waldemar Setzer („Termet”). W skład M.K.K. Weszli: Leon Cankadius (Dolnośląska Fabryka Mebli), Stanisław Jaracz („Silena”), Władysław Kowalski („Rafio”), Henryk Sawa, Franciszek Dubarek („Klimator”), Leon Podlewski („Refa”), Józefa Adamczyk, Wiesław Dąbrowski („Termet”), Kazimierz Kawiatkowski („Famalen”), Henryk Dukała („Defalin”). Rok 1981 był czasem organizowania się Związku. „Solidarność” rosła w siłę, przybywało w każdym zakładzie członków. Władze PRL uzależnione od Moskwy, przerażone takim zwrotem niekorzystnym dla PZPR, jedynie słusznej partii - nie pozwoliły na oddanie władzy. Zaczęły się prowokacje, media oskarżały „Solidarność” o próbę obalenia systemu siłą. Demokratyczny ruch społeczny został dekretem z dnia 13 grudnia 1981 r. o wprowadzeniu stanu wojennego stłumiony, a związek NSZZ Solidarność zdelegalizowano. Aresztowania, internowania, krwawe represje, pacyfikacja kopalni „Wujek”, ofiary śmiertelne, to nowy - stary sposób jakim posłużyła się „władza ludowa”. Jaruzelski i Kiszczak prześcigali się w pomysłach sprowadzających się do zniewolenia społeczeństwa. Jednak zdelegalizowany Związek nie poddał się, stworzono struktury podziemne, za-

często wydawać czasopisma i literaturę w II obiegu, działało radio „Solidarność”. Działania podziemnej „Solidarności” znalazły ogromne wsparcie w Kościele, którego zwierzchnikiem i największym autorytetem był nasz Wielki Rodak Papież Jan Paweł II.

I właśnie Jemu przypisywana jest i słusznie, geneza powstania „Solidarności”.

Represje nie ominęły również Świebodzic. Internowani zostali: Władysław Kowalski (kilka miesięcy „odosobnienia”), Waldemar Setzer był mieszkańcem Świebodzic, członkiem NSZZ Solidarność. Członkiem Krajowej Komisji był i Komunikacji był natomiast Henryk Bojanowski, którego również nie ominęły represje ze strony Służby Bezpieczeństwa.

Po początkowym okresie zastraszania rygorami stanu wojennego w Świebodzicach postanowiono zorganizować się i przystąpić do działania. Organizowano pomoc charytatywną dla osób uwięzionych i internowanych. Kolportowano wydawnictwa niezależne. W działalność tą włączyli się Leon Cankudis, Franciszek Dubarek, Wiesław Dąbrowski, Stanisław Dębowski, Zygmunt Fedorowicz, Tadeusz Fedorowicz, Stanisław Jaracz, Witold Malinowski, Henryk Sawa, Tadeusz Szozda, Alojzy Podgórnny. Nie sposób wymienić wszystkich, w każdym zakładzie w Świebodzicach ludzie oddani idei „Solidarności” prowadzili działalność, która podtrzymywała ludzi zdesperowanych na duchu.

Ciągłe represje ze strony Służby Bezpieczeństwa i aktywistów partyjnych zmusiły do opuszczenia kraju Władysława Kowalskiego, który wyemigrował z rodziną do Stanów Zjednoczonych oraz Stanisława Jaracza, który musiał samotnie, bez rodziny, wyjechać do USA. Przebywa tam do dzisiaj. W Świebodzicach zdelegalizowany związek i jego ludzie znaleźli oparcie, pomoc duchową i moralną w Kościele pw. Św. Mikołaja. Proboszcz tej Parafii ks. Augustyn Nazimek wyraził zgodę na organizowanie co miesięcznych mszy św. odprawianych w intencji ojczyzny połączonych z wykładami niezależnych historyków z Wrocławia. Udostępniona została też salka katechetyczna przy parafii, w której utworzone zostało Duszpasterstwo Ludzi Pracy, w skład którego oprócz wyżej wymienionych działaczy weszły następujące osoby: Zofia Cierniewska, Stanisława Fedorowicz, Barbara Jarocka, Wiesław Jarocki, Danuta Kuklińska, Tadeusz Krzystek, Irena

Olejarczyk, Maria Respond, Grażyna Tabiś, Marek Wyrzykowski i inni. Opiekunem duchowym był ks. Janusz Barski. Azyl ten pozwolił działaczom na wspólne spotkania i wyjazdy do Częstochowy, Sobótki, dzielenie się opłatkiem oraz na uczestnictwo w uroczystościach patriotycznych. Wielkim szokiem i dramatem dla wielu stała się w 1984 r. zbrodnia esbecji na przywódcy duchowym Solidarności Księdzu Jerzym Popiełuszko. Jednak to ohydne morderstwo nie złamało ducha Kościoła i Solidarności, a wprost przeciwnie ludzie zobaczyli do czego zdolny jest ten system porównywany do faszyzmu z racji założeń i działań.

11 listopada 1988 r. w 70 rocznicę odzyskania Niepodległości w Świebodzicach odsłonięta została tablica poświęcona Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu ufundowana przez działaczy związkowych z zakładów pracy z terenu Świebodzic.

Przed wyborami do Sejmu i Senatu w roku 1989 r., po „okrągłym stole”, władze pozwoliły na organizowanie i powołanie komitetów obywatelskich „Solidarności”. Komitety te czynnie włączyły się do przygotowań do pierwszych demokratycznych wyborów, zaplanowanych na dzień 4 czerwca 1989 r.

Komitet Obywatelski otrzymał od władz Świebodzic pierwszy lokal przy ul. Żeromskiego, a następnie przy ul. Wolności, gdzie zbierali się związkowcy Solidarności. Pierwszym przewodniczącym Komitetu został Zygmunt Fedorowicz, a później Marian Basista.

W 1990 r. po decyzji Sejmu ustalającej przeprowadzenie pierwszych demokratycznych wyborów samorządowych Komitet Obywatelski Solidarność przygotował listy 27 kandydatów, z których 25 zostało radnymi Rady Miejskiej kadencji 1990-1994 i następnie, w podobnym składzie, w kadencji 1994-1998. Po odwieszeniu działalności NSZZ Solidarność struktury związku powróciły do zakładów pracy, utworzono również M.K.K, którego przewodniczącym został Eugeniusz Mohyluk („Refa”). Do działań włączyli się aktywnie przedstawiciele innych zakładów: Zofia Cierniewska, Sylwester Gętkowski („Termet”), Józef Nowak i Edmund Sołowij („Klimator”). Dzięki działaczom takim jak Zofia Cierniewska „Solidarność” przetrwała do dnia dzisiejszego, może w okrojonej liczbie członków. Jednakże, ale na arenie kraju i miasta jest nadal widoczna i w kwestiach dotyczących bytu potrafi wywalczyć niezbędne warunki do życia dla „ludzi pracy”.

Henryk Sawa

Negocjacje o „21 Postulatów” pomiędzy rządem PRL a strajkującymi, 1980 r.

Obwieszczenie o ogłoszeniu przez WRON stanu wojennego, grudzień 1981 r.

Pacyfikacja Kopalni Wujek, 15 grudnia 1981 r.

Spotkanie opłatkowe podziemnej Solidarności. Wałbrzych, 1982 r.

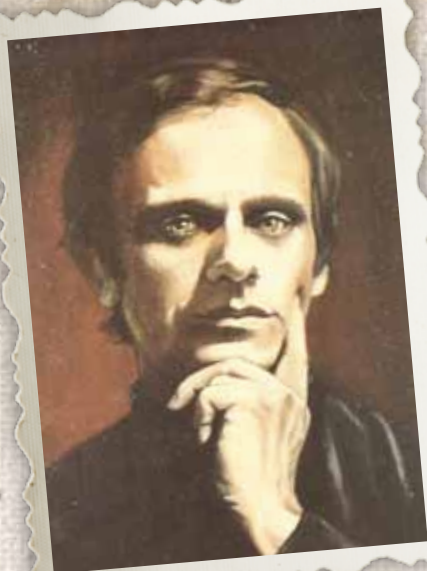

„Polowanie” na demonstrantów. Nowa Huta, 1982 r.

Błogosławiony Ksiądz Jerzy Popiełuszko

Fotokopie zdjęcia Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszko z kościoła św. Stanisława Kostki (Warszawa)

Ksiądz Jerzy Popiełuszko w trumnie po zamachu na jego życie

Papież Jan Paweł II przy grobie ks. Jerzego Popiełuszki. Warszawa, 1987 r.

Odświeżenie pamiątkowej tablicy poświęconej Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu ufundowanej przez „Solidarność”. Świebodzice, 11 listopada 1988 r.

Spotkanie Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Salce Katechetycznej Kościoła św. Mikołaja. Świebodzice, 1988 r.

Msza Święta w kościele z okazji odsłonięcia tablicy poświęconej Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu. Świebodzice, Kościół św. Mikołaja, 11 listopada 1988 r.

Spotkanie
z Mieczysławem
Tarnowskim, kan-
dydatem na Sena-
tora. Świebodzice,
Klub Metalowiec,
1989 r.

Plakat Wyborczy. Czerwiec 1989 r.

WYBORY 1989

Nasi kandydaci

SENAT – Włodzimierz Bojarak
Mieczysław Tarnowski

SEJM – Marian Kowal
Jan Lityński

MUSIMY WYGRAĆ!

(Lech Wałęsa)

Plakat Wyborczy Solidarności. Czerwiec 1989 r.

**PIERWSZY RAZ
MOŻESZ WYBRAĆ
WYBIERZ
SOLIDARNOŚĆ**

Plakat Wyborczy Solidarności. Czerwiec 1989 r.

Spotkanie z Mieczysławem Tarnowskim, kandydatem na Senatora. Świebodzice, Klub Metalowiec, 1989 r.

Pielgrzymka Ludzi Pracy na Jasną Górę. Częstochowa, wrzesień 1989 r.

Pielgrzymka Ludzi Pracy na Jasną Górę. Częstochowa, wrzesień 1989 r.

II Walne Zebranie delegatów NSZZ „Solidarność” województwa wałbrzyskiego. Wałbrzych, 1990 r.

II Walne Zebranie delegatów NSZZ „Solidarność” województwa wałbrzyskiego. Wałbrzych, 1990 r.

I ołtarz „Solidarności” w Świebodzicach. Boże Ciało, 1990 r.

Spotkanie z Marianem Krzaklewskim, przewodniczącym „Solidarności”.
Wrocław, lata 90.

Spotkanie Prezydium Komisji Zakładowej „Solidarności. Zakład „Termet”
w Świebodzicach, lata 90.

Urząd Miejski w Świebodzicach
Rynek 1, 58-160 Świebodzice

tel. 74 666-95-17, 666-95-18, 666-95-71

faks 74 666-95-09

www.swiebodzice.pl

e-mail: swiebodzice@swiebodzice.pl

y oświaty

wszy
cznie
zeka-
iązek,
pelen

o Ring

ycielem,
iałam w
nek Par-
Oświaty,
w 1968 r.
ycieli, a
do głosu.

Polityki",
i Wychow-
wiaty, Ku-
dochodze-
e ZNP za-
opowiadam

Józef Kular

ak, granica
sprawily, że
wały i od-
o nauczyciela.

niskie kryte-
awilo to stan
y tego, co do-
Polsce:

ie czujni

amienie
zycia
pokoleń
omisami władzy
robotników
łami błędów
i wypaczeń
masione

ow i
kult pieniądza i władzy
analuczkich
tu potęgi
ichłań rent i emerytur
swe grzechy
swoje sprawy przegranej

- planowane niedofinansowanie szkolnictwa na różnych szczeblach od przedszkoli do szkół wyższych włącznie,
- chybiony program szkoły 10-letniej,
- chroniczne przeciążenia klas,
- nauka małych dzieci po południu,
- brak pomocy naukowych,
- brak środków komunikacji w zakresie dowozu do zbiorczych szkół gminnych, doprowadził stan oświaty do ruiny ...
- „Nie ugniemy się i nie załamiemy się i nie będziemy żyć na kłęczkach. Nasz ruch jest oddolny, kontrolujący i egzekwujący”.

Piotr Bruest

W dniu 18 stycznia 1981 r. odbył się I Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” Okręgowej Komisji Pracowników Oświaty i Wychowania Ziemi Kłodzkiej.

Na Zjeździe dokonano wyboru przewodniczącego i wiceprzewodniczącego. Przewodniczącym Okręgowej Komisji Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Ziemi Kłodzkiej został wybrany Julian Sornat z Kłodzka, wiceprzewodniczącym Tomasz Schulz z Łącka Zdroju.

Zebrańie — Zjazd odbyło się w podniosłej atmosferze, przy pełnej tolerancji.

glądow
moralności i wychowa-
kolenia

- Wśród postulatów i uchwał podjętych na I Zjeździe Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Ziemi Kłodzkiej warto odnotować kilka:
- zobowiązać nauczycieli do obiektywnej i sprawiedliwej oceny osiągnięcia dorobku 35-lecia PRL,
- bezwzględnie realizować porozumienia pomiędzy MOiW a NSZZ „Solidarność”,
- unieważnić Kartę Praw i Obowiązków Nauczyciela — wprowadzić układ zbiorowy o pracę,
- tradycje narodowe muszą być podstawowym elementem w procesie wychowania,
- zlikwidować przepis o promowaniu uczniów z ocenami niedostatecznymi,
- podnieść rangę i rolę wyższych szkół pedagogicznych w Polsce dla dobra szkolnictwa i oświaty, podniesienia autorytetu zawodu nauczycielskiego,
- powołać komisję kuratorską i NSZZ „Solidarność” do zbadania bazy materialnej placówek oświatowo-wychowawczych na Ziemi Kłodzkiej, ustalenia potrzeb i środków likwidacji zaniechania,
- umieścić w planie inwestycyjnym budowę szkoły podstawowej w Polanicy Zdroju.

Kazimierz Cebulski

Naiwni

Macie chęć uszczknąć coś z dobrobytu, szkoda wam mozołu. Wszak to się nie zdarza, by dopuścił pan wołu do biesiadnego stołu.

Ja jednak wierzę

Nasza sprawa nie blaha ani nie prosta, Wszak to my klasa robotnicza, Dobrobytowi chcemy sprostać. I mimo licznych strajków — aktów roznażczy, Ja wierzę i jestem święcie przekonany —

Nam u
Trochę sprawiedliwości,
Odrobinę współczucia,
A resztę chleba.

Lecz powiedzmy to sobie otwarcie i szczerze, Sprawiedliwość niekoniecznie na kartki, dobrobytu,

REDAGUJE ZESPÓŁ: Jan Araszkiewicz, Paweł Bryszakowski, Krystyna Hajduga, Paweł Jach, Alina Janik, Antoni Matuszkiewicz, Tadeusz Patulski, Grzegorz Skiba, Mirosław Sosnicki, Marek Szelątek, Marek Woner
ADRES: Walbrzych, ul. 1-go Maja 112, tel. ...

Nr 5
Tygodnik

O

MKZ
udzi
kość
two
chł
da
nu
ka

R
z
o

...wolenia